

**GHID PENTRU IMPLEMENTAREA ACTIVITĂȚILOR DE COOPERARE
LEADER ÎN CADRUL PROGRAMELOR DE DEZVOLTARE RURALĂ 2014-2020**

**Versiune 11/10/2013
Actualizare: 19/11/2014**

(Versiune finală)

"Observație: această versiune poate fi revizuită pe baza contribuțiilor unui grup de lucru pe tema cooperării în cadrul LEADER, care este preconizat în cadrul rețelei europene pentru dezvoltare rurală (REDR)."

Cuprins

1. Introducere.....	3
1.1. Introducere la ghid	3
1.2. Introducere în programul LEADER/CLLD din cadrul FEADR 2014-2020	3
1.3. Motivația pentru cooperare în cadrul LEADER/CLLD	3
2. Temeiul juridic al activităților de cooperare LEADER	4
3. Condițiile de eligibilitate în cadrul FEADR	5
3.1. Principii generale	5
3.2. Tipuri de sprijin.....	7
3.2.1. Sprijin tehnic pregătitor.....	7
3.2.2. Sprijin pentru proiectul de cooperare	7
3.3. Domeniul de aplicare financiar al sprijinului pentru cooperare.....	8
4. Proceduri pentru selecția activităților de cooperare	8
4.1. Selecția sprijinului tehnic pregătitor pentru cooperare	8
4.2. Selecția proiectelor de cooperare propriu-zise	9
4.2.1. Selecția de către grupurile de acțiune locală (GAL)	9
4.2.2. Selecția de către autoritățile de management.....	10
5. Dispoziții specifice pentru cooperarea transnațională (CTN).....	10
6. Rolul rețelelor rurale (REDR și RRN) în cadrul cooperării LEADER	12
7. Recomandări finale.....	12
ANEXA 1. Documente de referință (perioada 2014-2020).....	13
ANEXA 2. Secțiunea 8.4 a Ghidului CLLD	14
ANEXA 3. Formular pentru schimbul de informații.....	16

1. Introducere

1.1. Introducere la ghid

Acest ghid își propune să clarifice rolul activităților de cooperare desfășurate în temeiul LEADER în cadrul programelor de dezvoltare rurală 2014-2020.

Ghidul ar trebui considerat un document de referință orientativ și nu creează norme legislative noi. În orice caz, rolul de a interpreta dreptul comunitar revine, în ultimă instanță, Curții de Justiție a Uniunii Europene.

Acest document vine în completarea Ghidului privind dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității (CLLD) - produs de 4 direcții generale (DG) ale Comisiei Europene responsabile pentru fondurile ESI¹ - care ilustrează deja activități de cooperare din cadrul CLLD, prevăzute de Regulamentul privind dispozițiile comune (RDC) și de regulamentele specifice fondurilor FEADR² și FEPAM³.

1.2. Introducere în programul LEADER/CLLD din cadrul FEADR 2014-2020

În perioada 2014-2020, FEADR va susține proiecte de cooperare transnațională și interteritorială desfășurate de grupuri de acțiune locală (GAL) ca parte a implementării strategiilor de dezvoltare locală (SDL) selectate în cadrul CLLD/LEADER.

Sprijinul pentru cooperare este un element obligatoriu al măsurii LEADER. Atât sprijinul pregătit pentru cooperare, cât și sprijinul pentru proiectele de cooperare trebuie incluse în programele de dezvoltare rurală (PDR). Totuși, deși recomandat, nu este obligatoriu la nivelul GAL-urilor. GAL-urile pot fi libere să aleagă în mod individual dacă utilizează sau nu sprijinul disponibil pentru cooperare.

1.3. Motivația pentru cooperare în cadrul LEADER/CLLD

Cooperarea este un **mod de a obține o viziune locală mai largă și de a aduce cunoștințe noi în zonă pentru a îmbunătăți strategiile locale**. Poate **stimula caracterul inovator al acțiunilor de dezvoltare locală** și poate contribui la o creștere a competitivității zonei prin: consolidarea capacităților și atragerea unor parteneri de afaceri noi; și difuzarea de inovare, know-how și noi competențe.

Pe lângă beneficiile potențiale ale cooperării interteritoriale (în cadrul unui stat membru), **cooperarea transnațională aduce o plusvaloare europeană suplimentară dezvoltării locale**.

Cooperarea dintre o zonă GAL cu alte zone geografice poate reprezenta **o componentă-cheie a oricărei strategii de dezvoltare locală (SDL) din cadrul CLLD/LEADER** sau un **avantaj suplimentar al acestei strategii**. Aceasta poate evolua în etape, de la schimburi de experiență la transferul de practici promițătoare către o activitate comună. Cooperarea cu alte teritorii care implementează CLLD/LEADER poate reprezenta **un instrument strategic pe care GAL-ul îl poate utiliza pentru a atinge masa critică necesară pentru anumite proiecte sau pentru a pune în comun resurse și expertiză complementare**.

¹ Fondurile structurale și de investiții europene

² Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală

³ Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime

2. Temeiul juridic al activităților de cooperare LEADER

Cooperarea în temeiul LEADER are la bază diferite texte juridice.

Regulamentul nr. 1303/2013 (RDC):

Articolul 32 Dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității

(2) Dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității:

(d) este elaborată ținând cont de necesitățile și potențialul local și include caracteristici inovatoare în context local, colaborare în rețea și, după caz, cooperare.

Articolul 34 Grupuri de acțiune locală

(3) Sarcinile grupurilor de acțiune locală sunt următoarele:

(f) selectarea operațiunilor și stabilirea quantumului contribuției și, după caz, prezentarea propunerilor către organismul responsabil pentru verificarea finală a eligibilității înainte de aprobare;

(5) În cazul activităților de cooperare ale grupurilor de acțiune locală, menționate la articolul 35 alineatul (1) litera (c), sarcinile stabilite la alineatul (3) litera (f) de la prezentul articol pot fi efectuate de autoritatea de management responsabilă.

Articolul 35 Sprijin din partea fondurilor ESI pentru dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității

(1) Sprijinul din fondurile ESI în cauză pentru dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității acoperă:

(c) pregătirea și implementarea activităților de cooperare ale grupului de acțiune locală;

Regulamentul nr. 1305/2013 (Regulamentul FEADR):

Articolul 44 Activitățile de cooperare din cadrul axei LEADER

(1) Sprijinul prevăzut la articolul 35 alineatul (1) litera (c) din Regulamentul (UE) nr. 1303/2013 se acordă pentru:

(a) proiecte de cooperare în cadrul unui stat membru (cooperare interteritorială) sau proiecte de cooperare între teritorii aparținând mai multor state membre sau cu teritorii ale unor țări terțe (cooperare transnațională),

(b) asistență tehnică pregătitoare pentru proiectele de cooperare interteritorială și transnațională, cu condiția ca grupurile de acțiune locală să poată demonstra că au în vedere implementarea unui proiect concret.

(2) În afară de alte grupuri de acțiune locală, partenerii din cadrul unui grup de acțiune locală finanțat din FEADR pot fi:

(a) un grup de parteneri publici și privați locali pe un teritoriu rural, care implementează o strategie de dezvoltare locală în interiorul sau în afara Uniunii;

(b) un grup de parteneri publici și privați locali pe un teritoriu nerural, care implementează o strategie de dezvoltare locală.

(3) În cazul în care grupurile de acțiune locală nu selecționează proiecte de cooperare, statele membre instituie un sistem de depunere permanentă a solicitărilor.

Statele membre fac publice procedurile administrative naționale sau regionale de selecție a proiectelor de cooperare transnațională și o listă a costurilor eligibile, cel târziu în termen de doi ani de la data aprobării programelor lor de dezvoltare rurală.

Proiectele de cooperare se aprobă de către autoritatea competentă cel târziu în termen de patru luni de la data depunerii solicitării de proiect.

(4) Statele membre comunică Comisiei proiectele de cooperare transnațională aprobate.

Articolul 52 Rețeaua europeană pentru dezvoltare rurală

(3) Sarcinile rețelei sunt următoarele [...]

(g) sprijinirea rețelelor naționale și a inițiativelor de cooperare transnațională, precum și schimbul privind acțiunile și experiența în domeniul dezvoltării rurale cu rețele din țările terțe;

(h) în mod specific pentru grupurile de acțiune locală: [...]

(ii) cooperarea cu organismele de interconectare și cu cele care oferă asistență tehnică pentru dezvoltarea rurală, create de FEDER, FSE și FEPAM, în ceea ce privește activitățile de dezvoltare locală ale acestora și cooperarea transnațională.

Articolul 54 Rețeaua rurală națională

(3) Sprijinul acordat din FEADR în temeiul articolului 51 alineatul (3) se utilizează: [...]

(b) pentru pregătirea și implementarea unui plan de acțiune care să includă cel puțin următoarele elemente: [...]

(iii) activitățile referitoare la furnizarea de formare și de interconectare destinate grupurilor de acțiune locală și în special asistență tehnică pentru cooperarea interteritorială și transnațională, facilitarea cooperării între grupurile de acțiune locală și căutarea de parteneri pentru măsura menționată la articolul 35 [...];

3. Condițiile de eligibilitate în cadrul FEADR⁴

3.1. Principii generale

- Acoperire geografică:

Acoperirea geografică a partenerilor de cooperare posibili ai GAL-urilor FEADR/LEADER este prevăzută la articolul 44 alineatul (2) din Regulamentul FEADR. În special, articolul prevede că GAL-urile pot coopera cu parteneri **din interiorul sau din afara Uniunii Europene**. Partenerii din interiorul Uniunii Europene pot proveni atât din **zone rurale, cât și din zone urbane**. Totuși, partenerii din afara Uniunii Europene pot proveni numai din zone rurale.

Pentru a crește cât mai mult beneficiile potențiale ale cooperării, autoritățile de management (AM) ar trebui să evite limitarea inutilă a acoperirii geografice a cooperării. Deși GAL-urile pot coopera cu parteneriate din zone urbane sau din zone din afara UE, doar operațiunile SDL/GAL-urilor selectate pentru sprijin în cadrul unei măsuri CLLD/LEADER a unui program de dezvoltare rurală vor fi eligibile pentru finanțare din cadrul FEADR. Trebuie respectate dispozițiile privind „Eligibilitatea operațiunilor în funcție de localizare” prevăzute pentru fondurile ESI (a se vedea articolul 70 din RDC), în special cu privire la cheltuielile din țări terțe.

- Tipuri de parteneri

La stabilirea normelor privind cooperarea, AM-urile trebuie să prevadă o gamă largă de parteneri potențiali pentru a ține cont de diferitele forme de parteneriat din zonele geografice din interiorul și din afara Uniunii. În special, acestea nu ar trebui să excludă cooperarea dintre GAL-uri și alte parteneriate decât GAL-urile.

Articolul 44 alineatul (2) din Regulamentul FEADR prevede că, în cadrul unui proiect de cooperare, un partener al unui GAL LEADER care nu este un alt GAL trebuie să fie „un grup de parteneri publici și privați locali [...] care implementează o strategie de dezvoltare locală”.

⁴ REDR a dezvoltat în cadrul „Portalului LEADER” un „Ghid de cooperare transnațională [CTN] în cadrul LEADER” cu caracter exhaustiv, care poate reprezenta un instrument util pentru dezvoltarea unei abordări specifice a cooperării la nivel de programare. De asemenea, a publicat fișe informative conținând informații specifice statelor membre despre regulile și procedurile privind CTN în perioada 2007-2013: http://enrd.ec.europa.eu/enrd-static/leader/tnc_guide/en/tnc_guide_en.html

Totodată, Raportul grupului tematic 3 LEADER al REDR („Implementarea măsurii de cooperare din cadrul axei LEADER”) conține analize și recomandări valoroase: http://enrd.ec.europa.eu/enrd-static/leader/leader/focus-groups/en/focus-group-3_en.html

Aceasta înseamnă că domeniul de acțiune al acestui grup trebuie să fie similar cu acela al unui GAL, dar nu trebuie să respecte toate caracteristicile prevăzute la articolul 33 din RDC (privind „Strategiile de dezvoltare locală plasate sub responsabilitatea comunității”).

La începutul unui proiect de cooperare, partenerii ar trebui să semneze un acord care să specifice cu claritate sarcinile fiecărui partener.

Se recomandă ca partenerii să definească în prealabil/decidă împreună criteriile-cheie privind activitățile ce urmează să fie realizate. Aceștia ar putea să cadă de acord și asupra tipurilor de operațiuni care nu intră în sfera proiectului.

De asemenea, este important ca partenerii din cadrul cooperării să se informeze reciproc cu privire la progresele înregistrate în cadrul proiectului și la orice schimbări în implementarea acestuia, pentru a permite ajustările necesare pentru îndeplinirea obiectivelor proiectului hotărâte împreună.

- Beneficiarii proiectelor de cooperare:

Proiectele de cooperare necesită un grad mai mare de coordonare decât proiectele locale obișnuite. În multe cazuri, acestea au și o dimensiune colectivă sau teritorială puternică. În acele cazuri, este indicat ca beneficiarul final al sprijinului pentru un proiect de cooperare să fie chiar GAL-ul. Articolul 34 alineatul (4) din RDC permite acest lucru în mod expres.

- Partenerul principal

Nu este obligatoriu ca proiectele de cooperare să desemneze un partener principal (denumit uneori grup de acțiune locală coordonator), dar este foarte recomandat. Dacă nu există un partener principal, trebuie să existe o împărțire extrem de clară a sarcinilor între parteneri și un nivel de angajament foarte ridicat și egal.

În mod normal, rolurile și responsabilitățile partenerului principal ar trebui să includă:

- ghidarea și coordonarea conceperii proiectului - inclusiv pregătirea acordului de cooperare între parteneri;
- coordonarea și monitorizarea cererilor de finanțare de către fiecare partener;
- ghidarea și coordonarea implementării proiectului și a sarcinilor de realizat de către fiecare partener (organizarea schimburilor, rezultate comune etc.);
- monitorizarea și comunicarea realizărilor și a progresului financiar.

Alte roluri și responsabilități pot fi adăugate în conformitate cu nevoile fiecărui proiect de cooperare.

Responsabilitățile partenerului principal trebuie acoperite de un proiect de buget mai ridicat decât cel al celorlalți parteneri. Acesta poate fi finanțat: fie din bugetul GAL-ului sau cel al programului pentru cooperare al partenerului respectiv; fie printr-o contribuție din partea celorlalți parteneri ai proiectului.

3.2. Tipuri de sprijin

3.2.1. Sprijin tehnic pregătitor⁵

Articolul 35 alineatul (1) litera (c) din RDC prevede că „sprijinul din fondurile ESI în cauză pentru dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității acoperă: pregătirea și implementarea activităților de cooperare ale grupului de acțiune locală.”

Aceasta înseamnă că un **element de sprijin tehnic pregătitor este obligatoriu** și ar trebui introdus în toate PDR-urile **pe întreaga perioadă de programare**. Un astfel de sprijin pentru predezvoltare a fost deja prevăzut de numeroase programe în perioada 2007-2013 și chiar în cadrul LEADER+, dar a devenit acum un element obligatoriu al sprijinului pentru cooperare. Scopul este de a stimula demararea activităților de cooperare la nivelul GAL-ului.

Costurile eligibile în cadrul sprijinului tehnic pregătitor pot include, de exemplu:

- costuri legate de întâlnirile cu parteneri potențiali (transport, cazare, costurile de interpretariat etc.);
- costuri de predezvoltare a proiectului (de exemplu participarea la evenimente, studiul de fezabilitate al proiectului, consultanță pentru chestiuni specifice, costuri de traducere, costuri suplimentare cu personalul).

Totuși, este dificil de prevăzut toate activitățile care pot fi necesare pentru a răspunde nevoilor individuale ale unui GAL la pregătirea unui proiect de cooperare. Prin urmare, se recomandă cu tărie ca **descrierea costurilor eligibile în cadrul PDR să nu fie prea restrictivă**.

Sprijinul tehnic pregătitor poate fi acordat doar cu condiția ca un GAL să poată demonstra că are în vedere implementarea unui proiect concret. Aceasta înseamnă că trebuie să identifice cel puțin obiectivele și caracterul unui proiect planificat. Cu toate acestea, **beneficierea de sprijinul tehnic pregătitor nu implică obligația de a realiza mai târziu un astfel de proiect** dacă, de exemplu, acesta nu se dovedește viabil. Sprijinul pregătitor rămâne eligibil chiar dacă proiectul nu se mai realizează, iar GAL-urile nu ar trebui să fie obligate să ramburseze finanțarea.

Sprijinul tehnic pregătitor nu trebuie să finanțeze cheltuieli după stabilirea unui parteneriat de cooperare pe baza unui acord, deoarece, prin definiție, sprijinul pregătitor trebuie să preceadă proiectul de cooperare.

AM pot decide să adopte o valoare-limită superioară pentru sprijinul tehnic pregătitor și au libertatea de a alege abordarea și criteriile adecvate (de exemplu o sumă fixă pe GAL sau pe cerere etc.)

3.2.2. Sprijin pentru proiectul de cooperare⁶

Sprijinul acordat din FEADR poate fi utilizat și pentru finanțarea activităților proiectului de cooperare propriu-zis.

Proiectul de cooperare ar trebui să fie o **activitate concretă cu realizări și rezultate clar identificate** care produc beneficii pentru teritoriile respective. Proiectele se pot concentra pe o gamă largă de acțiuni. De exemplu, acestea pot acoperi consolidarea capacităților și transferul de experiență privind dezvoltarea locală, printre altele prin publicații comune, cursuri de formare și acțiuni de înfrățire (precum schimburi de manageri de programe și de

⁵ Articolul 44 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013

⁶ Articolul 44 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013

personal), care conduc la adoptarea unor metode de lucru și metodologii comune sau similare sau la activități de dezvoltare comune sau coordonate.

Criteriile de eligibilitate pot fi stabilite în cadrul SDL sau la nivelul programului, în funcție de sistemul de selecție ales (a se vedea punctele 4.2.1 și 4.2.2 de mai jos). Criteriile ar trebui să urmeze aceeași abordare utilizată pentru proiectele implementate în cadrul SDL („proiecte locale”)⁷.

3.3. Domeniul de aplicare financiar al sprijinului pentru cooperare

În cadrul fiecărui PDR, din bugetul pentru măsura LEADER trebuie rezervată o sumă specifică pentru activități de cooperare. Scopul este de a garanta GAL-urilor fezabilitatea implementării unor astfel de proiecte. Bugetul pentru cooperare trebuie să apară în tabelele privind implementarea financiară a PDR-ului.

Când selecția proiectelor de cooperare este realizată de GAL-uri, bugetul aferent trebuie alocat GAL-urilor în prealabil, împreună cu sumele alocate pentru implementarea proiectelor locale. Dacă, dimpotrivă, activitățile de cooperare sunt gestionate la nivel central, GAL-urile nu dispun de un buget alocat în prealabil pentru activitățile respective și solicită sprijin pe baza proiectelor în cadrul cererilor de proiecte organizate de AM.

Experiența arată că dezvoltarea unor proiecte de cooperare necesită timp. Din acest motiv se recomandă și alocarea unui buget pentru **cofinanțare** națională pentru cooperare pe parcursul întregii perioade de finanțare.

Categorii de costuri:

Pe lângă **costurile individuale suportate** de către fiecare partener în cadrul cooperării, contribuția la **costurile comune** suportate în cadrul activităților de cooperare ar trebui să fie, de asemenea, eligibilă. Costurile comune sunt cele care trebuie împărțite de către parteneri (de exemplu pentru un site web sau o broșură comună).

Pentru a evita obstacole inutile pentru GAL-uri, ar trebui făcute eforturi la nivel național pentru a armoniza categoriile de costuri posibile în orientările sau legislația de la nivel național și, mai presus de toate, pentru a identifica cu claritate categoriile de costuri neeligibile.

4. Proceduri pentru selecția activităților de cooperare

4.1. Selecția sprijinului tehnic pregătitor pentru cooperare

Pentru a facilita începerea activității de cooperare, se recomandă existența unei proceduri separate pentru sprijinul tehnic pregătitor, diferită de procedura de selecție pentru proiectele de cooperare propriu-zise.

Selecția sprijinului tehnic pregătitor poate fi realizată fie:

- a) printr-o procedură de selecție administrativă - grantul este acordat GAL-urilor selectate în urma trimiterii unei cereri către autoritatea de management; fie
- b) printr-o procedură de selecție locală realizată de GAL-uri, utilizând o parte a bugetului alocat pentru implementarea propriilor SDL.

⁷ Articolul 35 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul (UE) nr. 1303/2013

4.2. Selecția proiectelor de cooperare propriu-zise

În temeiul articolului 34 din RDC, selectarea proiectelor implementate în cadrul strategiei de dezvoltare locală (SDL) rămâne la latitudinea GAL-ului. Pe de altă parte, prin derogare de la articolul 34 alineatul (3) litera (f) din RDC, proiectele de cooperare pot în unele cazuri să fie selectate de către autoritatea de management (AM).

Astfel, există două modalități de selecție a proiectelor: selecția de către GAL; și prin intermediul AM (a se vedea punctele 4.2.1 și 4.2.2 de mai jos). De asemenea, este posibil ca ambele modalități de selecție a proiectelor de cooperare să fie utilizate în mod simultan în cadrul unui singur program.

Autoritățile responsabile ar trebui să contribuie în mod proactiv la reducerea întârzierilor în procesul decizional; succesul proiectelor de cooperare depinde în mod clar de prelucrarea în cel mai scurt timp a cererilor din partea diferiților parteneri de cooperare. Decizia privind alocarea fondurilor ar trebui să fie luată în termen de cel mult patru luni de la data depunerii proiectului (articolul 44 alineatul (3) al treilea paragraf din Regulamentul FEADR). Acest termen ar trebui să se aplice și proiectelor de cooperare selectate de către GAL-uri.

Statele membre ar trebui să se asigure că diferențele dintre procedurile și termenele de selecție nu descurajează GAL-urile să coopereze. Pe lângă un proces decizional rapid, de exemplu, li se recomandă AM-urilor să identifice moduri de a aproba în mod provizoriu proiecte de cooperare de pe propriul teritoriu, sub rezerva aprobării partenerilor de către alte AM-uri într-un interval de timp rezonabil. Aceasta ar trebui să faciliteze implementarea proiectelor care necesită aprobarea din partea unor administrații naționale sau regionale diferite.

4.2.1 Selecția de către grupurile de acțiune locală (GAL)

În cazul în care cooperarea a fost integrată în prioritățile strategiei de dezvoltare locală a unui GAL, proiectele de cooperare sunt selectate de către GAL. În acest model de implementare, abordarea ascendentă (*bottom-up*) se aplică și cooperării.

În mod ideal, și pentru a rămâne cât mai aproape de principiile CLLD/LEADER, este foarte recomandat ca GAL-urile să includă activități de cooperare în propriile SDL. În funcție de nevoile identificate în analiza SWOT, aceasta se poate face sub forma unor activități de cooperare specifice sau a unei strategii de cooperare exhaustive.

GAL-ul își declară intenția să coopereze în domeniul/domeniile acoperit(e) de propria strategie, dar partenerii exacti nu sunt în mod obligatoriu identificați (deoarece, de exemplu, poate fi încă necesar ca aceștia să fie selectați pentru finanțare LEADER în cadrul propriului PDR). GAL-ul prevede activitatea de cooperare în planul său de acțiune și în planul financiar (care pot fi ajustate în urma procedurii de monitorizare și evaluare acolo unde este necesar).

În acest caz, bugetul pentru cooperare este repartizat GAL-ului împreună cu alocația pentru implementarea SDL-ului. GAL-ul își selectează proiectele de cooperare ca pe oricare alte proiecte din cadrul SDL. Prin urmare, și rolul autorităților implicate este același ca pentru oricare alt proiect, deși este probabil să existe mai multe etape, deoarece partenerii proiectului pot depinde de aprobarea unei alte autorități.

Totuși, este posibilă și o derogare de la dreptul GAL-urilor de a selecta proiecte de cooperare în favoarea AM-urilor, deoarece acestea nu sunt doar proiecte locale, ci au un impact teritorial mai larg. Prin urmare, AM-ul poate considera important să conducă procesul prin lansarea de cereri de proiecte, crearea unui comitet de selecție pentru proiectele de cooperare și definirea

unor criterii uniforme, inclusiv o abordare tematică pentru toate GAL-urile din domeniul programului.

Numeroase state membre au gestionat lucrurile în acest fel pe parcursul mai multor generații de LEADER (a se vedea exemple din perioada curentă⁸). Totuși, o astfel de opțiune nu ar trebui să împiedice GAL-urile să aleagă proiecte de cooperare care sunt conforme cu strategia proprie. Nici nu ar trebui să elimine sau să diminueze caracterul ascendent (*bottom-up*) al proiectelor.

4.2.2. Selecția de către autoritățile de management

În cazul în care AM-urile se ocupă de selecția proiectelor de cooperare, ar trebui instituit un sistem de depunere permanentă a cererilor [articolul 44 alineatul (3) din Regulamentul FEADR]. Această obligație ar trebui înțeleasă astfel încât, dacă procesul de selecție este organizat prin cereri de proiecte, acestea să fie ori deschise permanent pe întreaga perioadă, ori lansate de cel puțin trei sau patru ori pe an pentru a garanta un acces continuu la acest tip de suport.

În orice caz, cererile ar trebui organizate suficient de des pentru a nu îngreuna implementarea proiectelor care implică parteneri proveniți din domenii diferite ale programului (a se vedea mai jos secțiunea 5 și anexa 2: Ghidul CLLD, secțiunea 8.4). Ținând cont de timpul necesar pentru selecția proiectelor de cooperare, AM-urile sunt încurajate să identifice moduri de armonizare a încheierii procesului de selecție la sfârșitul programului.

De asemenea, AM-ul ar trebui să comunice partenerilor și celorlalte AM-uri dacă un proiect a fost sau nu aprobat. Acest schimb de informații este necesar deoarece implementarea proiectului (de exemplu plățile) poate începe doar dacă au fost încheiate toate procedurile relevante.

Astfel cum s-a afirmat mai sus, AM-urile ar trebui să asigure un proces decizional rapid și sunt încurajate să identifice moduri de a aproba în mod provizoriu proiecte de cooperare de pe propriul teritoriu, sub rezerva aprobării partenerilor de către alte AM-uri într-un interval de timp rezonabil. Astfel de măsuri ar trebui să faciliteze implementarea proiectelor care necesită aprobarea din partea diferitelor administrații naționale sau regionale.

5. Dispoziții specifice pentru cooperarea transnațională (CTN)

Regulamentul FEADR conține dispoziții destinate în mod expres consolidării implementării proiectelor de cooperare transnațională (CTN) și reducerii blocajelor cunoscute, care sunt legate de faptul că fiecare proiect necesită aprobări de la mai multe AM-uri din state membre diferite.

Articolul 44 din Regulamentul FEADR conține câteva obligații importante pentru AM-uri în managementul CTN, prezentate mai jos. (A se vedea și secțiunea 6 pentru obligațiile Rețelei europene de dezvoltare rurală (REDR) și ale Rețelelor rurale naționale (RRN) cu privire la sprijinul tehnic pentru CTN.)

⁸ A se vedea „Normele și procedurile CTN ale statelor membre 2007-2013” pe pagina web a REDR: http://enrd.ec.europa.eu/enrd-static/leader/tnc_guide/member-states-tnc-rules-and-procedures/en/member-states-tnc-rules-and-procedures_en.html

- **„Statele membre fac publice procedurile administrative naționale sau regionale de selecție a proiectelor de cooperare transnațională și o listă a costurilor eligibile, cel târziu în termen de doi ani de la data aprobării programelor lor de dezvoltare rurală.”** [articolul 44 alineatul (3) al doilea paragraf din Regulamentul FEADR]

Aceasta ar trebui să asigure disponibilitatea acestor elemente în mod public pentru toate părțile interesate. Acest aspect este în special important pentru GAL-uri, care, pentru a pune bazele unui proiect CTN, trebuie să înțeleagă nu doar regulile pentru CTN în propriul PDR, ci și pe acelea care se aplică oricărui partener de cooperare.

De asemenea, este recomandat să se facă schimb de experiență între diferitele tipuri de norme pentru a ajunge la abordări similare. Acest lucru este în special important pentru statele membre între care se preconizează multe proiecte CTN - conform experienței din perioada 2007-2013. Fișele informative CTN pentru fiecare stat membru publicate pe pagina web a REDR 2007-2013 pot reprezenta o sursă de inspirație. Pentru perioada 2014-2020, se preconizează că REDR va colecta și va publica informațiile în același fel.

- **„Proiectele de cooperare se aprobă de către autoritatea competentă cel târziu în termen de patru luni de la data depunerii solicitării de proiect.”** [articolul 44 alineatul (3) al treilea paragraf din Regulamentul FEADR]

Pentru a facilita implementarea unor proiecte care implică aprobări din partea unor administrații naționale sau regionale diferite, statele membre ar trebui să asigure un proces decizional rapid, astfel încât diferențele privind procedurile de selecție și termenele să nu descurajeze cooperarea între GAL-uri. Termenul maxim considerat acceptabil de regulament pentru luarea unei decizii privind o cerere de proiect de cooperare este de patru luni.

AM-urilor li se recomandă să identifice modalități de a aproba în mod provizoriu proiecte de cooperare de pe propriul teritoriu, sub rezerva aprobării partenerilor de către alte AM-uri într-un interval de timp rezonabil.

- **„Statele membre comunică Comisiei proiectele de cooperare transnațională aprobate.”** [articolul 44 alineatul (4) din Regulamentul FEADR]

Aceasta are două obiective: de a asigura urmărirea CTN la nivel european (Comisia oferind informații consolidate privind aprobările) și de a oferi o platformă pentru schimbul de informații între statele membre implicate în același proiect CTN.

Din cauza lipsei unei proceduri coordonate de aprobare, obligația de notificare se aplică fiecărei aprobări individuale. RRN pot ajuta autoritățile de management la colectarea informațiilor necesare și la organizarea monitorizării. REDR poate acorda asistență în limitele propriei sfere de competență [articolul 52 alineatul (3) litera (g) din Regulamentul FEADR⁹] prin diseminarea și publicarea de informații (a se vedea și secțiunea 6 de mai jos).

Notificarea ar trebui făcută prin SFC 2014¹⁰. (a se vedea anexa 3 pentru formularul de raportare,). Informații mai detaliate privind această procedură vor fi puse la dispoziție în

⁹ Articolul 52 alineatul (3): Sarcinile rețelei sunt următoarele [...] (g) sprijinirea rețelelor naționale și a inițiativelor de cooperare transnațională, precum și schimbul privind acțiunile și experiența în domeniul dezvoltării rurale cu rețele din țările terțe.

¹⁰ <http://ec.europa.eu/sfc/en/index-page>

timp util. În ceea ce privește periodicitatea notificărilor, se recomandă ca acestea să fie făcute în mod continuu.

Experiența din perioada 2007-2013 a arătat că unele state membre sunt reticente față de trimiterea notificărilor dacă nu sunt în posesia tuturor datelor cerute în formular. Totuși, unul dintre obiectivele principale fiind acela de a permite un schimb rapid de informații, statele membre sunt invitate să notifice aprobările chiar dacă formularul nu este completat în întregime. Faptul că formularul este trimis prin SFC nu implică nicio consecință negativă pentru statul membru dacă în prima fază nu este completat în întregime. Orice informații care lipsesc ar trebui adăugate în SFC atunci când devin disponibile.

6. Rolul rețelelor rurale (REDR și RRN) în cadrul cooperării LEADER

Regulamentul FEADR prezintă sarcinile pe care ar trebui să le îndeplinească Rețeaua europeană de dezvoltare rurală (REDR) și rețelele rurale naționale (RRN). Ambele au o miză specifică legată de sprijinul general și sprijinul tehnic specific acordat GAL-urilor în domeniul cooperării LEADER.

În ceea ce privește REDR, există un mandat clar de a susține atât inițiativele transnaționale, cât și rețelele naționale rurale în acest scop. Mai mult, REDR va coopera cu organismele de interconectare și cu cele care oferă asistență tehnică pentru CLLD înființate de celelalte fonduri ESI, de asemenea și mai ales privind cooperarea transnațională [a se vedea articolul 52 alineatul (3) literele (g) și (h) punctul (ii) din Regulamentul FEADR].

În ceea ce privește sarcinile RRN privind cooperarea, există un interes foarte specific pentru furnizarea de asistență tehnică și facilitarea activităților de cooperare ale GAL-urilor. Aceasta se poate face prin diferite instrumente de formare și IT, dar poate include și oferirea de consultanță individualizată sau colectivă sau îndrumare [a se vedea articolul 54 alineatul (3) litera (b) punctul (iii) din Regulamentul FEADR].

7. Recomandări finale

Pentru promovarea cooperării în contextul dezvoltării locale plasate sub responsabilitatea comunității (CLLD), statele membre ar putea acorda prioritate în cadrul procedurii de selecție, GAL-urilor care au integrat cooperarea în strategiile lor de dezvoltare locală (SDL). Acestea ar putea, de exemplu, să facă din calitatea propunerilor de cooperare a GAL-urilor un criteriu de selecție a strategiilor acestora.

Având în vedere că, în sistemul gestiunii partajate, nu toate normele pot fi armonizate la nivel european, este cu atât mai recomandat să se facă eforturi de armonizare a procedurilor și a definițiilor pentru cooperarea în cadrul LEADER pe cât posibil la nivelul statului membru. Aceasta se aplică în special cooperării interteritoriale în statul membru cu PDR-uri regionale, dar și între statele membre implicate în cooperare transnațională (CTN). Documentele de referință de mai jos pot fi utile cu privire la acest aspect.

Ar trebui luat în considerare că LEADER este un instrument de cooperare specific pentru GAL-urile care implementează o strategie de dezvoltare locală. Utilizarea altor instrumente de cooperare teritorială oferite de fondurile ESI - în special programele aferente obiectivului de cooperare teritorială europeană finanțate în cadrul FEDER - poate fi o soluție complementară și poate crea sinergii, având întotdeauna în vedere sfera și dimensiunea diferite ale proiectelor implementate.

ANEXA 1. Documente de referință (perioada 2014-2020)

Documente de referință (perioada 2014-2020):

- **Guidance on Community-led Local Development in European Structural and Investment Funds (Ghid privind dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității în fondurile structurale și de investiții europene)** (versiunea iunie 2014): secțiunea 8.4 (proiecte de cooperare) http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/2014/guidance_community_local_development.pdf
- **Guidance on Community-led Local Development for local actors (Ghid privind dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității pentru actorii locali)** http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/2014/guidance_clld_local_actors.pdf
- **Measure Fiche on LEADER (Fișă a măsurii pentru LEADER)** (disponibilă în CIRCA)

Documente de referință (perioada 2007-2013):

- **Guide for the implementation of the Measure Cooperation under the LEADER axis of Rural Development Programmes 2007-2013 (Ghid pentru implementarea măsurii de cooperare în cadrul axei LEADER a programelor de dezvoltare rurală 2007-2013)** (include și elemente metodologice). Disponibil la: http://enrd.ec.europa.eu/enrd-static/leader/leader/en/transnational-cooperation_en.html
- **Grupul tematic 3 al REDR: "Implementation of the cooperation measure in LEADER"** („Implementarea măsurii de cooperare în cadrul LEADER”), raport către subcomitetul LEADER din 20 mai 2010: <http://enrd.ec.europa.eu/enrd-static/fms/pdf/BEE357F9-BDB7-6912-A6AE-581D81990191.pdf>
- În ceea ce privește aspectele metodologice ale cooperării transnaționale (CTN), a se vedea secțiunea CTN LEADER de pe site-ul web REDR ("Practical information and tools on how to set-up and to implement Transnational cooperation projects") („Informații și instrumente practice privind modul de realizare și de implementare a proiectelor de cooperare transnațională”): http://enrd.ec.europa.eu/enrd-static/leader/leader/en/transnational-cooperation_en.html
- **ENRD Final Report on the State-of-Play of the implementation of Rural Development Programme Measure 421 in the EU-27 (Raportul final al REDR privind stadiul implementării măsurii 421 a Programului de dezvoltare rurală în UE-27 (mai 2014):** [http://enrd.ec.europa.eu/enrd-static/app_templates/enrd_assets/pdf/leader-gateway/Measure 421 State of play FINAL May 2014.pdf](http://enrd.ec.europa.eu/enrd-static/app_templates/enrd_assets/pdf/leader-gateway/Measure_421_State_of_play_FINAL_May_2014.pdf)
- **NRN Guidebook (Ghidul RRN), capitolul III secțiunea 3.6: Technical assistance for Transnational Cooperation (TNC) and inter-territorial cooperation [Asistență tehnică pentru cooperarea transnațională (CTN) și cooperarea interteritorială]** (2014): http://enrd.ec.europa.eu/enrd-static/app_templates/enrd_assets/pdf/guidebook/3.6.pdf

ANEXA 2. Secțiunea 8.4 a Ghidului CLLD

„8.4. Proiecte de cooperare

În cadrul CLLD, fondurile pot finanța pregătirea și implementarea activităților de cooperare ale grupurilor de acțiune locală.

Regulamentele FEADR și FEPAM definesc în mod specific domeniul de aplicare și normele de cooperare pentru GAL-urile LEADER și FLAG-urile FEPAM. La fel ca în perioada 2007-2013, va fi disponibil sprijin pentru implementarea unor proiecte interteritoriale și transnaționale. De asemenea, poate fi susținut sprijinul tehnic pregătitor (de exemplu costurile întâlnirilor între parteneri potențiali, cu studiile etc.), dacă GAL-urile demonstrează că pregătesc implementarea unui proiect de cooperare.

Din motive de simplificare și consecvență, este foarte recomandat să se utilizeze aceleași reguli pentru FEDER și pentru FSE.

În prezent, GAL-urilor rurale și FLAG-urilor pescărești li se permite în mod explicit să coopereze nu doar cu parteneri care implementează o strategie de dezvoltare locală în zonele rurale și, respectiv, pescărești, așa cum a fost cazul în perioada 2007-2013, ci și cu parteneriate public-privat locale din alte tipuri de zone care implementează o strategie de dezvoltare locală. Va fi posibilă și cooperarea cu parteneriate public-privat locale din afara frontierelor UE, deși FEADR restricționează această posibilitate la parteneri din zone rurale, pe când FEPAM nu limitează tipul de zone eligibile.

Această oportunitate ar putea, de exemplu, să încurajeze sinergii între grupuri locale care implementează strategii separate, dar se află (parțial) în aceeași zonă (de exemplu urbană-rurală sau rurală-pescărească sau urbană-pescărească). Pe lângă avantajul schimbului de experiență și al învățării reciproce, GAL-urile pot beneficia de dezvoltarea cooperării în cadrul unor teme majore care sunt abordate mai bine la o scară mai mare.

Experiența în ceea ce privește LEADER și Axa 4 a FEP demonstrează că, în multe cazuri, GAL-ul/FLAG-ul este cel care va beneficia de pe urma proiectelor de cooperare, deoarece acestea sunt mai complexe de realizat și de gestionat decât proiectele locale.

În ceea ce privește managementul proiectelor de cooperare, există două posibilități (pe baza experienței LEADER):

8.4.1. Selecția proiectelor de cooperare de către GAL-uri

În cadrul primei opțiuni, cooperarea este integrată în strategiile de dezvoltare locală, iar finanțarea pentru cooperare (care acoperă sprijinul pregătitor și proiectele) este alocată în același timp cu bugetul local. Proiectele de cooperare sunt selectate de către grupurile de acțiune locală în același fel ca proiectele locale.

8.4.2. Selecția proiectelor de cooperare de către autoritățile de management

Deoarece conceperea și managementul proiectelor de cooperare sunt mai solicitante, unele state membre pot opta să permită autorităților de management să selecteze aceste proiecte și, în plus, să organizeze cererile de sprijin tehnic pregătitor pentru acestea. Această situație trebuie înțeleasă ca o excepție de la abordarea ascendentă (bottom-up).

În acest caz, în ceea ce privește FEADR, autoritățile de management trebuie să instituie un sistem de depunere permanentă a solicitărilor. Deciziile privind alocarea fondurilor ar trebui

luate în termen de 4 luni de la data prezentării proiectului. Dacă selecția proiectelor se face prin cereri de proiecte, se recomandă ca acestea să fie lansate de cel puțin trei sau patru ori pe an pentru a asigura un ritm similar al aprobărilor din partea tuturor autorităților de management vizate de un proiect de cooperare. În orice caz, cererile de proiecte ar trebui să fie suficient de dese pentru a nu reprezenta un obstacol în calea implementării proiectelor care implică parteneri proveniți din domenii diferite ale programului.

Pentru a facilita implementarea unor proiecte care implică aprobări din partea unor administrații naționale sau regionale diferite, statele membre ar trebui să se asigure că diferențele privind procedurile de selecție și termenele nu descurajează cooperarea între GAL-uri.

În ceea ce privește cooperarea transnațională, în cadrul FEADR și FEPAM sunt prevăzute următoarele obligații pentru statele membre în scopul de a susține implementarea generală a proiectelor respective:

Procedurile administrative trebuie să fie făcute publice, inclusiv o listă a costurilor eligibile.

De asemenea, statul membru trebuie să comunice periodic Comisiei aprobarea tuturor proiectelor transnaționale. Pentru FEADR, Comisia va institui un sistem de schimb de informații care va ajuta autoritățile implicate să aibă o imagine de ansamblu asupra procesului de aprobare a unui proiect în diferite state membre.”

ANEXA 3. Formular pentru schimbul de informații

FORMULAR PENTRU SCHIMBUL DE INFORMAȚII PENTRU PROIECTELE DE COOPERARE TRANȘAȚIONALĂ	
1. Informații de bază privind proiectul	
1.1. Titlul proiectului de cooperare (inclusiv acronimul, dacă este relevant) [în engleză]*:	
1.2. Durata activităților preconizate în cadrul proiectului de cooperare*: 1.2.1. Data începerii: 1.2.2. Data încheierii:	
1.3. Sprijinul tehnic pregătitor [a se furniza separat pentru fiecare partener]*: Proiectul de cooperare a fost însoțit de un sprijin tehnic pregătitor? Da ☐ Nu ☐	
1.4. Temele proiectului/cuvinte-cheie [listă derulantă]*	
1.5. Costul total pe întreaga durată a proiectului de cooperare (în €)*: din care FEADR: alte contribuții publice: contribuții private: Dacă au fost colectate alte fonduri, vă rugăm să precizați:	
1.6. Informații suplimentare (sau site-ul web al proiectului) [vă rugăm să furnizați o scurtă descriere a proiectului]:	
2. Informații privind partenerii de cooperare	
2.1. Detalii privind GAL-ul 1*:	
2.1.1. Numele oficial al GAL-ului [listă derulantă]: 2.1.1.1. Partener principal: Da ☐ Nu ☐	
2.1.2. Persoana de contact din partea GAL-ului pentru cooperare 2.1.2.1. Nume: 2.1.2.2. Adresa de contact: 2.1.2.3. Nr. de telefon: 2.1.2.4. E-mail: 2.1.2.5. Limbi vorbite/înțelese:	
2.1.3. Data aprobării proiectului:	
2.2. Detalii privind GAL-ul 2*:	
2.2.1. Numele oficial al GAL-ului [listă derulantă]: 2.2.1.1. Partenerul principal: Da ☐ Nu ☐	
2.2.2. Persoana de contact din partea GAL-ului pentru cooperare 2.2.2.1. Nume: 2.2.2.2. Adresa de contact: 2.2.2.3. Nr. de telefon: 2.2.2.4. E-mail: 2.2.2.5. Limbi vorbite/înțelese:	
2.2.3. Data aprobării proiectului:	
2.3. Alte detalii despre partener [în cazul unui partener care nu este un GAL]:	
2.3.1. Numele oficial al partenerului:	

<p>2.3.2. Numele persoanei de contact pentru cooperare</p> <p>2.3.2.1. Nume:</p> <p>2.3.2.2. Adresa de contact:</p> <p>2.3.2.3. Nr. de telefon:</p> <p>2.3.2.4. E-mail:</p> <p>2.3.2.5. Limbi vorbite/înțelese:</p>
<p>3. Autoritatea de management competentă 1 (informații despre persoana de contact):</p> <p>3.1 PDR [listă derulantă]*:</p> <p>3.2 Nume:</p> <p>3.3 Adresa de contact:</p> <p>3.4 Nr. de telefon:</p> <p>3.5 E-mail:</p>
<p>4. Autoritatea de management competentă 2 (informații despre persoana de contact):</p> <p>4.1 PDR [listă derulantă]*:</p> <p>4.2 Nume:</p> <p>4.3 Adresa de contact:</p> <p>4.4 Nr. de telefon:</p> <p>4.5 E-mail:</p>
<p>5. Starea proiectului*:</p> <p>5.1 În curs:</p> <p>5.2 Anulat:</p> <p>5.3 Încheiat:</p>

* obligatoriu